
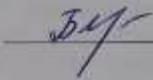

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декаан економічного факультету
Анатолій ДІБРОВА
"16" травня 2024 р.

"СХВАЛЕНО"
на засіданні кафедри організації
підприємництва
та біржової діяльності
Протокол № 13 від "14" травня 2024 р.
Завідувач кафедри
Микола ЛЬЧУК

"РОЗГЛЯНУТО"
Гарант ОП «Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність»
 Людмила БЕРЕЗОВСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ХЕДЖУВАННЯ Ф'ЮЧЕРСАМИ І ОПЦІОНАМИ

Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність – 076 «Підприємництво та торгівля»
Освітня програма – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Факультет – Економічний

Розробник: к.е.н., доцент Яворська В.О.

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни
ХЕДЖУВАННЯ Ф'ЮЧЕРСАМИ І ОПЦІОНАМИ

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	Управління та адміністрування	
Спеціальність	076 «Підприємництво та торгівля»	
Освітня програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	
Освітній ступінь	Магістр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	15 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6 год.
Самостійна робота	120 год.	106 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання:	4 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу – дати майбутньому спеціалісту теоретичні основи та практичні навички з управління цінovими ризиками на основі використання біржових ф'ючерсів та опціонів.

Завдання курсу: формування у студентів знань з розробки стратегій хеджування цінovих ризиків з боку покупця та продавця за допомогою біржових деривативних контрактів провідних бірж світу.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.

СК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

СК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

СК 6. Здатність вирішувати задачі у нестійкому економічному середовищі щодо впливу інтеграційних процесів на реалізацію аграрної політики, розвитку організованого товарного ринку та підприємницької, торговельної і біржової діяльності в агробізнесі.

програмні результати навчання (ПРН):

ПРН2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення.

ПРН7. Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

ПРН9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

ПРН10. Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур за умов невизначеності та ризиків.

ПРН12. Вміти визначати тенденції розвитку організованого товарного ринку, підприємницької, торговельної та біржової діяльності в агробізнесі, пов'язані із впливом інтеграційних процесів на реалізацію аграрної політики.

2.Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	с/п	лаб	Ін д	с.р.		л	с/п	л	ін д	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи хеджування і біржової торгівлі.														
Т.1. Ризики – об'єкт хеджування	1,2	8	1	2			5	11	1					10
Т.2. Теорія хеджування ризиків	3,4	16	2	4			10	11	1					10
Т.3. Види деривативних контрактів у хеджуванні ризиків	5,6	16	2	4			10	12	1	1				15
Т.4. Ф'ючерси	7,8	16	2	4			10	12	1	1				15
Т.5. Опціони	9,10	16	2	4			10	12	1	1				15
Всього за М.1.		72	9	18			45	73	5	3				65
Змістовий модуль 2. Змістовий модуль 2. Організаційно-економічні засади хеджування на ринку аграрної продукції.														
Т.6. Основи хеджування на аграрному ринку	11,12	16	2	4			10	17	1	1				15
Т.7. Основи хеджової стратегії при виробництві, зберіганні та реалізації сільськогосподарської продукції	13,14	16	2	4			10	12	1	1				10
Т.8. Хеджування опціонами на сільськогосподарські ф'ючерси	15	16	2	4			10	18	1	1				16
Всього за М.2.		48	6	12			30	47	3	3				41
Усього годин		120	15	30			75	120	8	6				106

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1. Ризики – об’єкт хеджування	2
2	Тема 2. Теорія хеджування ризиків	4
3	Тема 3. Види деривативних контрактів у хеджуванні ризиків	4
4	Тема 4. Ф’ючерси	4
5	Тема 5. Опціони	4
6	Тема 6. Основи хеджування на аграрному ринку	4
7	Тема 7. Основи хеджової стратегії при виробництві, зберіганні та реалізації сільськогосподарської продукції	4
8	Тема 8. Хеджування опціонами на сільськогосподарські ф’ючерси	4
	Разом	30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1. Ризики – об’єкт хеджування	5
2	Тема 2. Теорія хеджування ризиків	10
3	Тема 3. Види деривативних контрактів у хеджуванні ризиків	10
4	Тема 4. Ф’ючерси	10
5	Тема 5. Опціони	10
6	Тема 6. Основи хеджування на аграрному ринку	10
7	Тема 7. Основи хеджової стратегії при виробництві, зберіганні та реалізації сільськогосподарської продукції	10
8	Тема 8. Хеджування опціонами на сільськогосподарські ф’ючерси	10
	Разом	75

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- розрахункові роботи;
- захист практичних робіт;
- інші види.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- інші види.

7.Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати, есе;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види.

8.Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про экзамен та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання екзамену
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни РДИС (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи RHP (до 70 балів): $R_{ДИС} = R_{HP} + R_{AT}$.

9.Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3062>;
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді) - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3062>;
- Солодкий М. О., Яворська В. О. Хеджування ф'ючерсами і опціонами: навч. посіб. Київ : ЦП Компринг, 2018. 398 с.;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти - <https://nubip.edu.ua/node/17325>.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» № 738-IX від 19.06.2020 із змінами № 1587-IX від 30.06.2021 № 2180-IX від 01.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Ільчук М.М., Яворська В.О., Радько В.І. Організаційні засади здійснення біржових операцій на біржовому ринку. Інфраструктура ринку. 2021. №52. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/52_2021/6.pdf/
3. Кириченко А. В. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Хеджування ф'ючерсами і опціонами». Київ. 2020.
4. Солодкий М. О., Яворська В. О. Хеджування ф'ючерсами і опціонами: навч. посіб. Київ : ЦП Компринг, 2018. 398 с.
5. Солодкий М.О., Яворська В.О. Механізм хеджування на біржовому товарному ринку. Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 3(14). URL: <http://pev.kpi.zp.ua/archives>.
6. Солодкий М.О., Яворська В.О. Біржовий ринок в умовах глобалізації: стан та

перспективи розвитку. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 31. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/archive>.

7. Сохацька О.М., Панасюк В.М., Роговська-Іщук І.В., Вінницький С.І. Фундаментальний та технічний аналізи міжнародних ринків. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 309 с.

8. Фінансова статистика. Навчальний посібник /М. В. Мальчик, С. І. Галашко, А. І. Пелех. URL: http://ebooktime.net/book_393.html

9. Яворська В.О. Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни "Аналіз і прогнозування біржового ринку", К. ЦП Компринт, 2022 р. 104с.

10. Яворська В.О. Аналітична оцінка світового біржового ринку Інфраструктура ринку. 2017. № 10. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/10_2017_ukr/16.pdf.

11. Яворська В.О. Аналіз торгівлі деривативними контрактами на міжнародних біржах. Інфраструктура ринку. 2022. № 68. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/68-2022>.

12. Яворська В.О. Аналіз ринків капіталу та організованих товарних ринків. Інфраструктура ринку. 2022. № 69. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/69-2022>.

13. Hedging. URL: <https://cfifinancial.com/en/glossary-of-terms/hedging>.

14. Hedging. URL: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/derivatives/hedging>.

15. Офіційний сайт Верхованої Ради України. URL: www.rada.gov.ua.

16. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua

17. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua>

18. Офіційний сайт Комісії з товарної ф'ючерсної торгівлі США. URL: www.cftc.gov.

19. Офіційний сайт Чиказької товарної біржі. URL: www.cme.com.

20. Офіційний сайт Української біржі. URL: <http://www.ux.ua>

21. Офіційний сайт Української енергетичної біржі. URL: <https://www.ueex.com.ua>

22. Офіційний сайт Української універсальної біржі. URL: <https://sale.uub.com.ua>.